

Boven de pet? Een onderzoek naar grootschalige ordehandhaving in Nederland (2009). O.M.J. Adang (red.), S.E. Bierman, K. Jagernath-Vermeulen, A. Melsen, M.C.J. Nogareda en W.A.J. van Oorschot (Politieacademie, Apeldoorn). Politiekunde 28

Onderzoeksvragen

1. Wat is de toedracht geweest van recente grootschalige incidenten en welke rol hebben bewoners, politie en bestuur gespeeld voorafgaand aan, tijdens en na afloop van de incidenten?
2. Staan de incidenten op zichzelf of is een patroon te ontdekken dat wijst op 'structureel incidentalisme'?
3. In hoeverre geven de incidenten en de wijze van politieoptreden aanleiding tot nadere en meer diepgaande bezinning op de grootschalige ordehandhaving door de politie en meer in het bijzonder de organisatie en de strategieën van ME-inzet?

Methoden van onderzoek

- documentenanalyse
- casusonderzoek (Rotterdam, Den Haag, Pijnacker, Voorschoten en Amsterdam)
- groepsinterviews / expertbijeenkomsten (n=3)

Samenvatting

De studie behelst in de eerste plaats een reconstructie, deels op basis van beschikbare evaluaties van de precieze toedracht en voorgeschiedenis van een aantal uit de hand gelopen evenementen in de achterliggende jaren. Uiteindelijk is een vijftal casus geselecteerd en nader onderzocht. Daaronder de scholierendemonstratie in 2007 in Den Haag en de rellen rond de oranjefeesten in Pijnacker. Hoe zijn deze incidenten ontstaan en verlopen, hoe was de ordehandhaving vooraf geregeld, en welke rol hebben bewoners, politie en bestuur en organisatoren gespeeld voorafgaand aan, tijdens en na afloop. Vervolgens komt de vraag aan de orde of er patronen te ontwaren zijn, ook wat de interactie tussen politie en publiek betreft, en welke lessen er te leren zijn met betrekking tot de wijze van politieoptreden bij dit soort incidenten.

Geconcludeerd wordt dat de grootste problemen lijken te ontstaan als er sprake is van een soort schemergebied en, bij het uit de hand lopen van een feest of demonstratie, opschaling aan de orde is van 'gewone' politie-inzet naar inzet van de ME. Daarvan was bij veel van de onderzochte incidenten sprake, deels als gevolg van een gebrekkige voorbereiding en onvoldoende heldere afspraken tussen organisatoren, (lokaal) bestuur en politie.

De uitkomsten van het onderzoek passen in het bredere kader van een bezinning bij de politie op de grootschalige ordehandhaving en meer in het bijzonder de organisatie en strategieën van ME-inzet. Ze zijn ook besproken en getoetst in een expertmeeting, waarin nadrukkelijk werd gepleit voor een tussenvorm bij grootschalige ordehandhaving waarbij lokale agenten beter moeten leren om in voorkomende gevallen in groepsverband op te treden en omgekeerd de ME beter moet worden voorbereid voor inzet in een 'lager geweldspectrum'.